

Aan: Bestuurlijk Netwerk Energie Energieregio Rotterdam Den Haag
Van: Programmteam Energieregio Rotterdam Den Haag
Betreft: Memo Voorstel besteding kwaliteitsbudget
Gevraagd: Akkoord op voorstel t.b.v. besteding kwaliteitsbudget
Datum: 02-04-2025

Aanleiding

In 2023 heeft de Tweede Kamer gevraagd om € 25 miljoen vrij te maken voor het versterken van ecologie en landschapskwaliteit bij en rondom projecten voor hernieuwbare energie om zo de kwaliteit van de natuur te versterken bij het realiseren van energieprojecten. Dit is het zogeheten kwaliteitsbudget. Het budget van 25 miljoen is via een decentrale uitkering verdeeld over de 30 RES-regio's. Elke regio krijgt evenveel (829.000 euro). Dit wordt in twee tranches overgemaakt: één eind vorig jaar, één begin dit jaar. NP RES vraagt dit jaar uit hoe het geld is besteed. Begin 2026 wordt hierover aan de Tweede Kamer gerapporteerd. NP RES adviseert om het geld uit te geven in een overzienbare periode, bijvoorbeeld 2025-2027.

Het Ministerie van Klimaat en Groene Groei heeft onderzoek laten doen hoe hier invulling aan kan worden gegeven. Hierover is ook overleg geweest met NP RES en de decentrale overheden. NP RES en de Natuur- en Milieufederaties (NMF) hebben kennisbladen en een toolbox gemaakt voor een natuurinclusieve energietransitie. Het budget is ook gekoppeld aan het leertraject voor natuurinclusieve energietransitie met de NMF.

Afspraken met betrekking tot besteding

Voor de besteding van de middelen dient er een gezamenlijk akkoord vanuit de Energieregio te liggen. Als een project geselecteerd is, maakt de kasbeheerder (gemeente Barendrecht) het geld over aan de betreffende gemeente of waterschap. De gemeente of het waterschap maakt afspraken met de grondeigenaar, ontwikkelaar of exploitant en één van deze partijen geeft opdracht voor de te nemen maatregelen. Verwacht wordt dat hiervoor geen aparte openbare aanbesteding noodzakelijk is, omdat deze bijdragen niet exorbitant groot zullen zijn en bovendien onderdeel zijn van het totaal.

Afweging inzet kwaliteitsbudget

Onderstaand voorstel is in het Opdrachtgeversteam van 14 maart besproken en in het Ambtelijk Netwerk Energie van 20 maart. Tevens is het de revue gepasseerd in de bestuurlijke stuurgroep van 27 maart jl.

Voorstel:

1. Inventarisatie projecten

Voor de inzet van het kwaliteitsbudget kunnen gemeenten, waterschappen en provincie projecten aandragen. Het team van de Energieregio zal tevens aan het OER-team van Rijkswaterstaat vragen om mogelijke projecten in kaart te brengen. Indiening vindt echter plaats door de betrokken RES-partijen. Voor de inzet van de gelden komen zowel bestaande projecten als nieuwe projecten in aanmerking. Nieuwe projecten dienen echter wel enige mate van concreetheid te kennen, zodat er enige zekerheid is dat deze projecten wel door zullen gaan in de praktijk. NMF en NP RES kunnen hierin ondersteunen.

Het programmteam van de Energieregio maakt een formulier om de inventarisering te vergemakkelijken.

2. Afwegingskader en toetsing

Projecten zullen getoetst worden door een ambtelijk beoordelingsteam bestaande uit Provincie Zuid-Holland, Natuur- en Milieufederatie, twee gemeenten en een lid van het programmteam van de Energieregio.

Toetsing vindt plaats aan de hand van een aantal criteria:

- Betreft het een zon- of windproject?
- Leidt het project tot versterking van ecologie en/of landschapskwaliteit?
- Is de beoogde besteding additioneel aan wettelijke eisen? M.a.w. betreft het activiteiten die zonder het kwaliteitsbudget niet zouden gebeuren?
- Is het mogelijk het geld in te zetten op relatief korte termijn, conform advies NP RES?

3. Verdeelsleutel en op = op

Als voldaan wordt aan deze criteria, kan, indien noodzakelijk, een nadere voorkeursvolgorde of verdeelsleutel worden bepaald. Dat kan bijvoorbeeld een verdeelsleutel tussen bestaande en nieuwe projecten zijn, of een verdeelsleutel tussen typen projecten en typen maatregelen.

Verder is het voorstel om uit te gaan van 'op=op' wat betreft de verdeling over de jaren, dus geen gelden te reserveren voor komende jaren met het risico dat die vervolgens niet worden uitgegeven.

Tijdslijn

De voorgestelde tijdslijn is als volgt:

- Bij akkoord in het BNE van 9 april stellen we de mogelijkheid voor het aanmelden van projecten open vanaf 1 mei tot en met 31 augustus 2025. Dit zal per e-mail worden aangekondigd, inclusief in te vullen vragenformulier.
- Het programmteam verwerkt de aanmeldingen en doet een voorstel voor verdeling.
- Dit voorstel wordt besproken in het ANE van eind september.

- **Het daaropvolgende BNE in oktober is het moment van formele besluitvorming.**

Bijlage: Typen maatregelen

In de toolbox wordt een reeks aan maatregelen genoemd:

- **Landschapsimpactanalyses: analyse vooraf van een gebied hoe duurzame energie kan worden ingepast.**
- **Energieboswachters: inzet van lokale experts bij participatietrajecten.**
- **Uitvoeren van een gebiedsproces: integrale aanpak voor een gebied om zo te komen tot nadere uitwerking van een zoekgebied.**
- **Ontwikkelen ontwerpcriteria in een beleidskader; kwaliteitsimpuls in provinciale Omgevingsverordening.**
- **Maatregelen in de inrichting van het zonne- of windpark, om biodiversiteit of landschappelijke inpassing te behouden of te verbeteren.**

NP RES heeft al aangegeven dat met name de laatste categorie van belang is. Het is de bedoeling dat de middelen worden ingezet in de uitvoering van projecten. Daarmee kan het een voorbeeldfunctie hebben en kunnen lessen worden getrokken.

Dan denken we aan:

- **Ecologische of natuurmaatregelen bij de inrichting van het park. Denk bijvoorbeeld aan enkele jaren voor de aanleg van het park starten met verschraling of het nemen van compenserende maatregelen, zoals een vervangend weidevogelgebied, kruidenrijke zomen of een hogere tiplaagte van de bladen bij windturbines.**
- **Mogelijkheden om een kleiner percentage van het gebied te beleggen met zonnepanelen.**
- **Visualisaties voor de inrichting van een windpark/ een beeldkwaliteitsonderzoek.**
- **Budget voor natuurinclusief ontwerp, zodat de ontwikkelkosten van natuurinclusiviteit gedekt zijn.**

Naar aanleiding van vragen in het ANE is bij NP RES geïnformeerd of het mogelijk is de gelden in te zetten voor warmte. Formeel mag dit, NP RES geeft echter aan dat het geld oorspronkelijk is bedoeld voor zon- en windprojecten en geeft een dringend advies om de gelden daaraan te besteden.

Er is tevens de vraag gesteld of *solar carports* ook onder de regeling vallen. Formeel gaat de voorkeur uit naar zon op land i.p.v. parkeerplaatsen. Echter, gezien het verstedelijkte karakter van onze regio en de mogelijke meerwaarde voor het realiseren van *solar carports*, is het voorstel van de Energieregio om dit wel binnen scope te laten vallen.